

Prva iskustva roditelja djece rane dobi s institucionalnim ranim i predškolskim odgojem i obrazovanjem

UDK: 373.2

373.2.048

373.23

Prethodno priopćenje

Marina Panić,

mag. praesc. educ

Dječji vrtić Trnsko

Trnsko 19, 10 020 Zagreb

panicka1@hotmail.com

Sažetak

Prvi dani polaska djeteta u instituciju RIPOO veoma su značajan period za svako pojedino dijete. Tijek i sadržaj prilagodbe ovise o dobi, temperamentu i privrženosti djeteta te o ranijim socijalnim iskustvima i iskustvima s odvajanjem (Mašković, Drožđan, Sokač i Josić, 2018; Starc, Visković i Višnjić-Jevtić, 2019 i dr.). U ovome radu analiziraju se iskustva roditelja djece u dobi od jedne do dvije godine u razdoblju prilagodbe njihove djece na institucionalni rani i predškolski odgoj i obrazovanje. Primijenjena je kvalitativna metoda (N = 10 roditelja). Primjenom polustrukturiranoga intervjua potvrđena je hipoteza da su roditelji djece rane dobi zadovoljni procesom prilagodbe, suradnjom s djelatnicima i cjelokupnim radom institucije RIPOO jer su njihova očekivanja ispunjena. Pokazalo se da su oblici suradnje s roditeljima u razdoblju prilagodbe djeteta na instituciju RIPOO siromašni i da bi djelatnici institucije RIPOO u svom radu trebali pridavati više pozornosti osvještavanju važnosti suradnje s roditeljima.

Ključne riječi: jaslice, kvalitativno istraživanje, prilagodba, suradnja s roditeljima

Uvod

Obitelj je prva i najvažnija društvena grupa koju dijete upoznaje i pripada joj. S institucijom ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja (RIPOO) mnoga se djeca susreću u ranoj dobi, odnosno prije prve godine života (Gluščić i Pustaj, 2008). Međutim, među autorima (Petrović-Sočo, 2007; Visković, 2018; Visković i Višnjić-Jevtić, 2019) postoji slaganje da njega, odgoj i obrazovanje djece u institucionalnom kontekstu nije i ne može biti zamjena obiteljskom odgoju jer se radi o dva različita konteksta prema strukturi, funkciji i drugim karakteristikama.

Prvi dani polaska djeteta u instituciju RIPOO veoma su značajan period za svako pojedino dijete. Visković i Višnjić-Jevtić (2019) ističu da se proces koji traje od djetetove prve informacije u novoj zajednici do redovitog boravka u njoj naziva prijelazom, odnosno prilagodbom na RIPOO. Zažigina (2010) prilagodbu definira kao razdoblje navikavanja na instituciju RIPOO koje može biti popraćeno djetetovim protivljenjem napuštanja obiteljskog okruženja, povlačenjem u sebe, odbijanjem komunikacije s osobljem RIPOO, ali i odbijanjem rastanka s roditeljima. Tijek i sadržaj prilagodbe ovise o dobi, temperamentu i privrženosti djeteta te o ranijim socijalnim iskustvima i iskustvima s odvajanjem (Mašković, Droždan, Sokač i Josić, 2018; Starc, Čudina Obradović, Pleša, Profaca i Letica, 2004; Visković i Višnjić-Jevtić, 2019). Kod djece se često javlja strah od odvajanja od roditelja koji se u literaturi naziva „separacijski strah” (Berk, 2008; Došen-Dobud, 2004), a manifestira se na vrlo različite načine. Autori Mašković i sur. (2018) dijele ih na tjelesne (bol u trbuhu, glavobolja, povraćanje, poteškoće sa spavanjem, slabiji apetit), emocionalne (tuga, zabrinutost, ljutnja, razdražljivost, strah) i ponašajne (plakanje, vrištanje, udaranje, odbijanje kontakta, aktivnosti). Kvaliteti, dinamici i trajanju prilagodbe znatno pridonosi kontinuitet odnosa u kojem odgojitelj podržava dijete jer je to preduvjet razvoja sigurne privrženosti (Berk, 2008; Bleach, 2015; Milanović, 2014; Starc i sur., 2004; Tankersley, Brajković, Handžar, Rimkiene, Sabaliauskiene, Trikić i Vonta, 2012).

Iznimno je važno da institucija RIPOO osigura kvalitetne uvjete za prilagodbu djeteta koji će biti usmjereni poticanju djetetovog socijalno-emocionalnog razvoja, ublažavanju strahova djeteta od nepoznatog i osnaživanju njegova daljnjeg razvoja. Takvi uvjeti omogućit će da tijekom prilagodbe djeca uspostave socijalno-emocionalne veze s odgojiteljima na temelju osjećaja sigurnosti, povjerenja i prihvaćenosti. Prema tome, profesionalna uloga odgojitelja je da razumije i primjereno odgovori na potrebe svakog djeteta koje su u pozadini njegovih ponašanja. Drugim riječima, njegova je uloga da odgojno-obrazovnim poticajima potiče pozitivne osjećaje djeteta,

stvara prilike za poticajne interakcije s djecom i odraslima te omogućuje istraživanje okoline (Milanović, 2014; Slunjski, 2006; Visković i Višnjić-Jevtić, 2019).

Proces prilagodbe djeteta na institucionalni RIPOO prepoznaje se po stabilizaciji djetetovog raspoloženja i ponašanja, kao što su opušten i veseo ulazak djeteta u sobu dnevnog boravka, radost pri susretu s odgojiteljem i ostalom djecom, sudjelovanje u aktivnostima, igri i dr. (Mašković i sur., 2018; Visković i Višnjić-Jevtić, 2019; Zažigina, 2010).

Razdoblje prilagodbe jednako je stresno i za njegove roditelje/skrbnike, pa i za odgojitelje (Došen-Dobud, 2004; Epstein, 2013; Visković, 2018). Za većinu roditelja to je prvi trenutak kada se odvajaju od djeteta i ostavljaju ga drugoj osobi. Može li taj proces proći bezbolno? Mogu li se roditelji na njega pripremiti i postoje li mehanizmi koji će im u tome pomoći? Roditelji se mogu pitati kakvu njegu i skrb dijete u instituciji RIPOO prima, nalazi li se u sigurnom okruženju, a poneke može zabrinjavati privrženost koju dijete razvija prema odgojitelju. Zbog toga je potrebno da djelatnici institucije RIPOO od prvog dana boravka djece u skupini izgrađuju partnerski odnos s roditeljima (Došen-Dobud, 2004; Kultti i Pramling Samuelsson, 2016; Sollars, 2016; Stokes Szanton, 2005; Visković, 2018; Visković i Višnjić-Jevtić, 2019), neovisno o tome uključuje li se dijete u jaslce ili tzv. vrtičke odgojne grupe.

Stokes Szanton (2005) naglašava da svakog roditelja zanima kako njegovo dijete napreduje u instituciji RIPOO, kako je jelo, kako je spavalo, uključuje li se i na koji način u igru s drugom djecom, s kim provodi najviše vremena, što ga najviše zanima, u čemu je uspješno, a u čemu neuspješno i sigurno neće odbiti poziv odgojitelja na individualni razgovor ukoliko mu se pristupi na prihvatljiv način. Sollars (2016) ističe da je roditeljima bitno jesu li odgojitelji topli i brižni prema djeci, ali i prema njima te na koje načine prikazuju djetetov boravak u skupini. Prema tome, raditi s djecom i surađivati s roditeljima dvije su različite, ali međusobno povezane i jednako važne profesionalne uloge odgojitelja (Epstein, 2013).

Odgojitelj je jedina osoba u djetetovom životu koja roditelju pomaže i usmjerava ga na kvalitete njegovog djeteta koje se ističu na različite načine tijekom boravka u instituciji RIPOO (Glušić i Pustaj, 2008; Sollars, 2016; Ward, 2013). Stoga, veliku pozornost u institucionalnom RIPOO i kvalitetnom razvijanju djeteta treba posvetiti suradnji između roditelja i odgojitelja (Epstein, 2013; Ljubetić, 2013; Ward, 2013; Wilson, 2016). Institucija RIPOO velikim dijelom preuzima ulogu i „poslove” roditelja i nastoji omogućiti djetetu razvitak autonomije, inicijative i povjerenja što je važan preduvjet uspješne komunikacije s roditeljima koja otvara mogućnost savjetovanja roditelja kada dođe do nedoumica, nejasnoća ili neznanja (Milanović, 2014; Murray, McTarland-Piazza i Harrison, 2015). Mnogi autori naglašavaju da su kvalitetni odnosi temelj funkcioniranja svih zajednica, a u zajednicama u kojima su uklju-

čena djeca, kvalitetan odnos ima još veću važnost jer upravo suradnja predstavlja uporište za zajednički razvoj djece i odraslih (Ljubetić, 2009; Slunjski, 2006; Visković, 2018). Jedno od načela Nacionalnog kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2014, str. 13) jest „Partnerstvo vrtića s roditeljima i širom zajednicom” u kojem se odnos roditelja / skrbnika djeteta i djelatnika institucije RIPOO definira kao dva posebna sustava koji zajednički djeluju ka ostvarenju postavljenog cilja – primjeren odgovor na individualne i razvojne potrebe djeteta i osiguravanje potpore njegovom cjelovitom razvoju. Isto načelo navedeno je i u kurikulumima drugih država (npr. Australija, Irska, Novi Zeland)¹. Na primjer, kurikulum Australije navodi da uključivanje obitelji u učenje djece doprinosi i djeci i odraslima. Zajedničko učenje uključuje razne oblike suradnje, a temelje se na individualnoj podršci roditeljima, učenju po modelu, pružanju pomoći oko materijala i okruženja učenja i šire mogućnosti za praćenje djetetova razvoja².

Iako su institucija RIPOO i obitelj prirodno usmjereni jedno prema drugome jer imaju zajednički cilj (zdravo, kompetentno, sretno, samopouzdanost, odgojeno i obrazovano dijete) čini se da nedovoljno surađuju prema ostvarenju tog cilja (Granata, Mejri i Rizzi, 2016; Kultti i Pramling Samuelsson, 2016; Ljubetić, 2009; Maleš, 2015). Mogući problemi koje autori navode su mnogi: nedovoljno znanja odgojitelja, neosviještenost važnosti suradnje, nedovoljne informiranosti roditelja o njihovoj ulozi u životu djeteta u instituciji i izvan nje, nedovoljno praktičnog znanja odgojitelja za stvaranje, održavanje i produbljivanje odnosa i osobnog faktora koji uključuje želju i spremnost pojedinca na suradnju i aktivno uključivanje u rad institucije RIPOO. Ti se problemi umanjuju ako su odnosi između odgojitelja i roditelja temeljeni na međusobnom povjerenju, otvorenosti, toleranciji, a usmjereni razmjeni informacija važnih za djetetov rast i razvoj (Bleach, 2015; Milanović, 2014; Murray i sur., 2015). Autori se slažu da za dobrobit djeteta nije dovoljna razmjena informacija već da roditelje treba aktivno uključiti u sudjelovanje u radu zajednice, a to se postiže kontinuiranom suradnjom i stvaranjem partnerskih odnosa institucije RIPOO i obitelji djeteta (Ljubetić, 2009; Ljubetić, 2013; Rege i Almeida, 2013; Ward, 2013).

U kvalitetnome partnerskom odnosu institucija RIPOO, obitelj, roditelj ili skrbnik djeteta informira se pomoću letaka, internetske komunikacije, brošura, razmjenе bilješki, tj. dokumentacije o djetetu, raznih radionica, diskusijskih grupa te ih se podržava i osnažuje u roditeljskoj ulozi (Gabud, 2016; Gluščić i Pustaj, 2008; Murray i sur., 2015; Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, 2014;

¹ www.newzealand.govt.nz; www.education.sa.gov.au; <https://curriculumonline.ie>

² <https://www.education.sa.gov.au/teaching/curriculum-and-teaching/curriculum-early-years/learning-together>

Višnjić-Jevtić, 2018). Gabud (2016) dodaje razvojne mape kao jedan od oblika suradnje. One predstavljaju i dokumentiraju djetetov razvoj i napredak kroz razdoblja. Osim odgojitelja, u samoj izradi mapa mogu sudjelovati i roditelji, ali i samo dijete što doprinosi procjenjivanju vlastitog rada odgojitelja i djeteta.

U organizacijskom smislu suradnja s roditeljima može se provoditi u sljedećim oblicima: individualni razgovori, komunikacijski roditeljski sastanci, kutić za roditelje, tečajevi, predavanja, radionice, savjetovališta, igraonice za djecu i roditelje, dolazak stručnjaka u obitelj i dolazak roditelja u instituciju RIPOO (Gabud, 2016; Gluščić i Pustaj, 2008; Milanović 2014; Milanović, Stričević, Maleš i Sekulić, 2000; Višnjić-Jevtić, 2018; Ward, 2013; Wilson, 2016).

U svakom slučaju, roditeljima treba dopustiti i omogućiti razne načine za iskazivanje potreba prema odgojiteljima ili instituciji u kojoj djeluju (Pećnik i Starc, 2010). Postoje li situacije u kojima roditelji ne mogu pronaći rješenje i smatraju li te situacije izazovima na koje odgojitelji i drugi djelatnici institucije RIPOO trebaju odgovoriti, pitanja su koja si odgojitelji, ali i svi ostali sudionici zajednice koja teži uspješnom i kvalitetnom odgoju i obrazovanju djeteta, trebaju postaviti i na njih pronaći prihvatljive odgovore. Navedeno uključuje i suradnju u jačanju kompetencija roditelja za roditeljsku ulogu koja se odnosi na informiranje roditelja o određenim razvojnim fazama djeteta, moguće probleme pojedinog razdoblja, ali i primjereno i uspješno nošenje s problemima koji se tijekom odrastanja djeteta mogu javiti (Milanović, Bouillet, Miljević-Riđički, Pavin Ivanec, 2015a,b; Pećnik i Pribela-Hodap, 2013; Visković, 2018; Visković i Višnjić-Jevtić, 2019). Istraživanje Pećnik (2013) pokazalo je da dvije trećine roditelja djece rane dobi ima potrebu za stručnim savjetom u roditeljstvu, a tu podršku zatražila je samo četvrtina roditelja uključenih u istraživanje, što nam pokazuje da roditelji nisu dovoljno informirani o mogućnostima i pomoći koju mogu tražiti u instituciji RIPOO i zajednici.

Podrška roditeljstvu također uključuje aktivnosti usmjerene odgovornom roditeljstvu i jačanju roditeljskih kompetencija, kao i podršku obiteljima djece s teškoćama u razvoju i drugim ranjivim skupinama obitelji (Milanović i sur., 2015a; Pećnik, 2013; Pećnik i Starc, 2010). Takva podrška ima svrhu jačanja roditeljskih i odgojiteljevih sposobnosti, znanja i ponašanja u pružanju optimalnih uvjeta za razvoj svih djetetovih potencijala, odgovora na djetetove razvojne potrebe, a u konačnici poboljšanje djetetove dobrobiti i razvojnih ishoda (Milanović i sur., 2015a; Pećnik, 2013; Pećnik i Starc, 2010). Takvom suradnjom odraslih omogućit ćemo djeci jasno izražavanje svojih potreba, razumijevanje potreba i ponašanja drugih, davanje povratne informacije drugima o njihovim ponašanjima i da se izbore za sebe bez ugrožavanja potrebe drugih osoba (Milanović i sur., 2015b). Iz svega navedenog proizlazi da je

suradnja odgojitelja s roditeljima/skrbnicima djece jednako važan sadržaj profesije odgojitelja kao i rad s njihovom djecom.

Cilj, zadaci i hipoteza istraživanja

Cilj je ovog istraživanja analizirati iskustva roditelja djece u dobi od jedne do dvije godine u razdoblju prilagodbe njihove djece na institucionalni rani i predškolski odgoj i obrazovanje. Iskustva roditelja istraživana su prema sljedećim područjima: prilagodba djeteta u dobi od jedne do dvije godine na institucionalni RIPOO, suradnja i partnerstvo roditelja djece rane dobi s djelatnicima RIPOO i odgojni izazovi u instituciji RIPOO. Iz navedenog cilja proizlaze sljedeći istraživački zadaci:

1. Istražiti načine informiranja roditelja djece rane dobi o procesu prilagodbe i zadovoljstvo roditelja procesom prilagodbe na institucionalni RIPOO.
2. Istražiti iskustva roditelja s dosadašnjom suradnjom, zadovoljstvo tom suradnjom te prijedloge za unapređenje suradnje s djelatnicima institucije RIPOO.
3. Istražiti mišljenje roditelja o sigurnosti djece i zadovoljavanja njihovih potreba u instituciji RIPOO te moguće odgojne izazove.
4. U skladu s navedenim ciljem i zadacima istraživanja postavljena je hipoteza prema kojoj su roditelji djece rane dobi zadovoljni procesom prilagodbe, suradnjom s djelatnicima i cjelokupnim radom institucije RIPOO jer su njihova očekivanja ispunjena.

Metode istraživanja

Sudionici

Istraživanje je provedeno u studenom i prosincu 2019. godine u Dječjem vrtiću „Trnsko” na prigodnom uzorku jer je biran namjerno, s obzirom na obilježja i specifičnosti istraživanja. Budući da se istraživanje odnosi na prilagodbu djeteta u dobi od jedne do dvije godine na instituciju RIPOO, u istraživanju su sudjelovali roditelji čije je najmlađe dijete te pedagoške godine 2019./2020. prošlo proces prilagodbe u istoj odgojnoj grupi. Podaci su prikupljeni na uzorku od deset roditelja ($n = 10$) u dobi od 29 do 39 godina. Među njima je jedan otac i devet majki. Dva roditelja imaju srednju stručnu spremu, tri višu stručnu spremu i pet roditelja ima visoku stručnu spremu. Polovina ispitanika ima samo jedno dijete, dok polovina ima više djece.

Metode prikupljanja podataka

Istraživanje je provedeno u obliku polustrukturiranog intervjua. Istraživač je imao unaprijed sastavljen predložak s pitanjima u skladu s ciljevima istraživanja

(većinom otvorenog tipa), no uz njih je postavljao i određena pitanja koja su se namestala iz samog konteksta razgovora čime je istraživaču omogućeno dublje zadiranje u temu istraživanja. Ovaj predložak sadržavao je pitanja koja su se odnosila na sljedeća tematska područja:

1. Prilagodba djeteta rane dobi na instituciju RIPOO
2. Suradnja roditelja djece rane dobi s djelatnicima institucije RIPOO
3. Odgojni izazovi u instituciji RIPOO.

Prije samog izvođenja intervjua zatražena je pisana suglasnost roditelja koji žele sudjelovati u istraživanju s prikazanom temom i ciljem istraživanja te suglasnost ravnatelja i drugih odgojitelja u istraživanoj odgojnoj skupini. Prilikom izvođenja intervjua, poštivana su etička načela i sve intervjuirane osobe unaprijed su upoznate s istraživanjem. Istraživač je pripremio prostor i sve uvjete za kvalitetno provođenje intervjua. Radi izbjegavanja buke, skretanja pažnje ispitanika i izbjegavanja ponavljanja odgovora, svaki je roditelj bio pojedinačno ispitan u odvojenom prostoru. Intervjui su trajali između 15 i 30 minuta. Svi su razgovori snimani i napravljen je njihov transkript.

Obrada podataka

Odgovori roditelja grupirani su u tri teme sukladno postavljenim pitanjima i potom kodirani. Nakon svake kategorije, navedeni su primjeri odgovora uvrštenih u tu kategoriju, odnosno njihov kod. Imena djece napisana u primjerima ne podudaraju se sa stvarnim imenima. Neki odgovori obuhvaćaju više kodova te su svrstani u sve kojima pripadaju. Teme u koje su svrstani odgovori su sljedeće:

1. Iskustva roditelja s prikupljanjem informacija prije polaska djeteta u instituciju RIPOO
2. Iskustva roditelja sa suradnjom tijekom prilagodbe djeteta na instituciju RIPOO
3. Iskustva roditelja s odgojno-obrazovnim radom u instituciji RIPOO.

Prva tema sadržava odgovore roditelja na pitanja vezana uz informiranje o procesu prilagodbe djeteta na instituciju RIPOO prije same prilagodbe. Druga tema sadržava odgovore roditelja na tri grupe pitanja. Prva grupa pitanja odnosi se na dosadašnju suradnju i zadovoljstvo, druga je vezana uz prijedloge za unapređenje suradnje, a treća na zadovoljstvo prilagodbom djeteta. U trećoj temi nalaze se dvije grupe pitanja. Prva obuhvaća sigurnost i zadovoljavanje dječjih potreba u instituciji RIPOO, a druga moguće izazovne odgojne situacije. Svaka grupa pitanja svrstana je u odgovarajuće kategorije.

Rezultati istraživanja

Prva je tema „Iskustva roditelja s prikupljanjem informacija prije polaska djeteta u instituciju RIPOO”. Roditeljima su postavljena sljedeća pitanja:

1. Jeste li se informirali o procesu prilagodbe djeteta na dječji vrtić? Ako da, kako, a ako ne, zašto?
2. Kojim ste izvorima informacija najzadovoljniji?

Odgovore roditelja na navedena pitanja svrstali smo u tri kategorije. To su:

1. Neinformiranje zbog postojećeg iskustva
2. Neformalno informiranje (razgovor s poznanicima, pretraživanje internetskih stranica i slično)
3. Formalno informiranje (roditeljski sastanak, razgovor sa stručnjacima, stručna literatura i slično).

Primjeri odgovora roditelja prema kategoriji neinformiranje zbog posjedovanja iskustva jesu:

„Prije Laninog dolaska nisam jer sam imala dvoje starijih koji su također išli tu u vrtić.“ (R2)

„Imam već jedno veće dijete s kojim sam to već prošla pa imam iskustvo kako to sve funkcionira.“ (R6)

„Prva mi je kćer išla tu u vrtić i kod ove tete, a i radim u vrtiću pa sam dobro upućena i dobro potkovana.“ (R9)

Primjeri odgovora roditelja koji su se neformalno informirali su sljedeći:

„Moje informacije su bile možda na nekoj *klokanici* ili tako negdje par pročitanih članaka... Izbjegavala sam slušati prijatelje, roditelje i susjede jer su sve bila prilično negativna iskustva.“ (R1)

„Od prijateljica koje su prošle taj proces, imaju djecu koja već idu u vrtić, čitanje po internetu i tako.“ (R4)

„Putem raznih internetskih portala npr. rode, klokanice.“ (R8)

„Kod prijatelja koji imaju dijete starije pola godine od Josipa i primljen je godinu prije njega u jaslice (...) Nešto smo malo čitali na internetu.“ (R10)

Primjeri odgovora roditelja koji su se formalno informirali jesu:

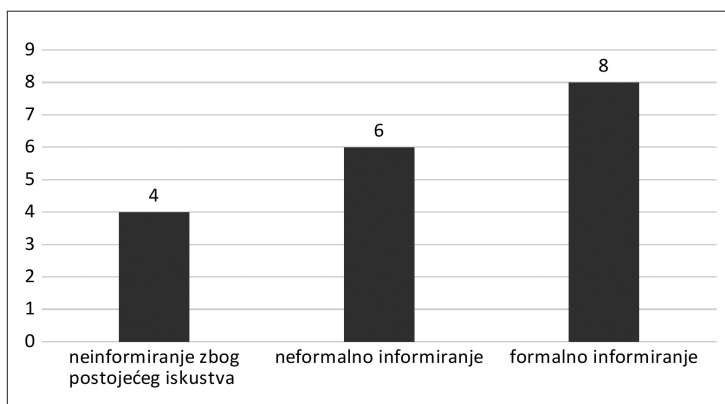
„One prve informacije na roditeljskom sastanku koje ste nam vi dali su nam bile najbolje i njima smo najzadovoljniji.“ (R1)

„Osobito nisam prije vrtića nego tu na onom roditeljskom sastanku i stvarno smo dobili sve informacije koje su nam trebale.“ (R3)

„Na upisu smo dobili brošure pa sam njih proučila i pogledala.“ (R6)

„Putem stručne literature i oglasne ploče u vrtiću.“ (R8)

„Imali smo onaj razgovor prije upisa na kojem su nam rekli što možemo očekivati.“ (R10)

Grafikon 1. Frekvencije zastupljenosti pojedinih kategorija odgovora roditelja na temu „Iskustva roditelja s prikupljanjem informacija prije polaska djeteta u instituciju RIPOO”

Iz rezultata prikazanih u Grafikonu 1. proizlazi da se četvero roditelja nije informiralo prije procesa prilagodbe djeteta na instituciju RIPOO i svi su kao razlog naveli posjedovanje prijašnjeg iskustva, odnosno da su kroz taj proces već prolazili sa starijim djetetom. Također, pokazalo se da se osmero roditelja o procesu prilagodbe formalno informiralo, odnosno informacije zatražilo kod odgojno-obrazovnih stručnjaka ili putem stručne literature. Šestero roditelja neformalno se informiralo prije polaska djeteta u instituciju RIPOO što je izrazito velika brojka za izvore koji nisu provjereni i čije informacije nisu sigurne.

Druga je tema „Iskustva roditelja sa suradnjom tijekom prilagodbe djeteta na instituciju RIPOO”. Roditeljima su postavljena sljedeća pitanja:

1. S kime ste surađivali tijekom prilagodbe?
2. Jeste li zadovoljni ostvarenom suradnjom?

Odgovore roditelja na navedena pitanja svrstali smo u tri kategorije:

1. S odgojiteljima
2. Sa stručnim timom
3. S ostalim osobama (prijatelji, supružnici, kolege i slično).

Primjeri odgovora roditelja koji su surađivali s odgojiteljima jesu:

„S vama odgojiteljima i zbilja sam zadovoljna. Ja sam Vas odmah sve pitala kada mi nešto nije bilo jasno.“ (R1)

„S obje tete i bile su izuzetno dobre, odlične. Sve informacije smo dobili na vrijeme.“ (R3)

„S vama, odgojiteljima, jako sam zadovoljan, apsolutno zadovoljan.“ (R5)

„Svaki dan nam tete, nekad više, nekad manje, daju informacije, ja sam zaista zadovoljna.“ (R6)

„S tetama i jako sam zadovoljna, sve što me zanimalo su mi rekli.“ (R7)

„S matičnim odgajateljima. Zadovoljna sam, ovo mi je nekako dobitna kombinacija kako bi to išlo.“ (R8)

„S Vama i s drugom tetom i nama je bilo stvarno super.“ (R10)

Primjeri odgovora roditelja koji su suradnju ostvarili sa stručnim timom jesu:

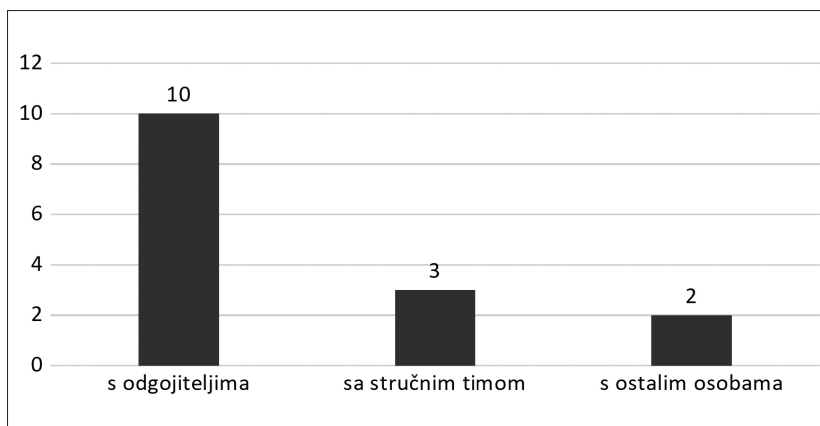
„Sa psihologicom i zdravstvenom voditeljicom smo imali na početku razgovor gdje su nas upućivale u recimo što se sve očekuje, kako da ostavimo dijete, kako da ga pokupimo i sl. One su nam dale sve smjernice.“ (R6)

„Za prijašnju djecu sam surađivala s psihologom i logopedom.“ (R7)

Primjeri odgovora roditelja prema kategoriji ostalo jesu:

„Sa suprugom i malo sam komentirala sa svoje dvije prijateljice čija su djeca isto krenula u vrtić.“ (R1)

„S kolegicom mojom.“ (R2)

Grafikon 2. Frekvencije zastupljenosti pojedinih kategorija odgovora roditelja na temu „Iskustva roditelja sa suradnjom tijekom prilagodbe djeteta na instituciju RIPOO“

Grafikon 2. prikazuje da su svi roditelji ostvarili suradnju s odgajateljima te su istom najzadovoljniji. Troje roditelja navelo je da je surađivalo sa stručnim timom, a dvoje je navelo da su iskustva i savjete razmijenili s bliskim ljudima iz okoline.

Unutar teme „Iskustva roditelja sa suradnjom tijekom prilagodbe djeteta na instituciju RIPOO”, roditeljima su također postavljena sljedeća pitanja:

1. Imate li prijedloge za unapređenje suradnje?
2. Kako biste željeli surađivati s odgajateljima, drugim roditeljima i stručnim suradnicima?
3. Imate li iskustva s time i jeste li njima zadovoljni?

Odgovore roditelja na navedena pitanja svrstali smo u tri kategorije:

1. Nema prijedloga, zadovoljstvo roditelja
2. Suradnja među roditeljima
3. Ostali modeli suradnje (ICT – komunikacija novim tehnologijama).

Primjeri odgovora svrstanih u kategoriju nema prijedloga zbog zadovoljstva roditelja suradnjom jesu:

„Nastavljamo u istom toku, sve kako je i bilo.“ (R3)

„Ja vama kao odgajatelju vjerujem i kada vam ja predam dijete nemam se ja šta tu miješat. Imam povjerenje u ustanovu i u vas odgojitelje, dodatnu uključenost i suradnju, ja to ne smatram baš dobrim.“ (R5)

„Pa ne, ovo mi je nekako dobitna kombinacija kako bi to išlo.“ (R8)

„Nemam, meni je sve okej prošlo tak da nemam potrebe nešto mijenjat, dodavat ili slično.“ (R9)

Unapređenje suradnje među roditeljima oslikavaju sljedeći odgovori roditelja:

„Bilo bi dobro da se malo više roditelji imaju priliku međusobno upoznat.“ (R4)

„Bilo bi korisno možda neke zajedničke radionice gdje bismo mogli razgovarat, da skupimo nova iskustva, pogotovo mi koji imamo jedno dijete.“ (R5)

„S drugim roditeljima najčešće surađujemo na dječjim rođendanima, imali smo nekakve radionice s djecom i roditeljima kada zajednički izrađujemo, ali to za stariju dob.“ (R6)

„Mislim da tete organiziraju i radionice gdje se svašta izrađuje, sastanci, kad god nešto treba potiču da im se javi. Htjela bih jednom do dvaput godišnje te zajedničke radionice s djecom i odraslima, to mi je baš zgodno. Imam iskustva s time i baš sam zadovoljna.“ (R7)

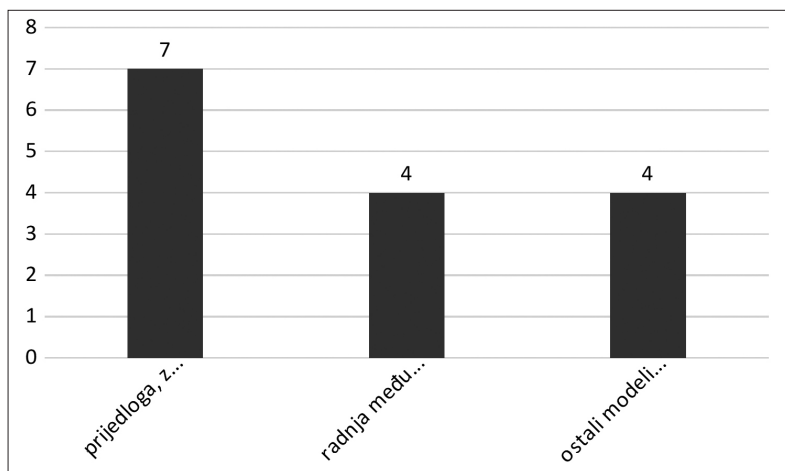
Primjeri odgovora u kategoriji ostali modeli suradnje jesu:

„*WhatsApp* gdje bi skupa s roditeljima i tetama mogli komunicirat ne bi bilo loše.“ (R2)

„Možda eventualno malo više putem *maila* jer se nismo svi u mogućnosti vidjeti i naći. Ovako razgovaramo preko *maila* jedan na jedan, pitam kon-

kretno odgovoriti ili člana stručnog tima što me zanima i dobijem odgovor konkretno usmjeren samo meni.“ (R8)

„Možda smo još mlada grupa i nemamo razmijenjene brojeve telefona, ali iz prijašnjih iskustava smo bili povezani. Imali smo svoje grupe na *WhatsAppu*, što ovdje još nemamo, a možda bi bilo dobro.“ (R9)

Grafikon 3. Frekvencije zastupljenosti pojedinih kategorija odgovora roditelja na temu „Iskustva roditelja sa suradnjom tijekom prilagodbe djeteta na instituciju RIPOO”

Iz Grafikona 3. vidljivo je da sedmero roditelja smatra da je ostvarena suradnja dovoljna te da u ovom razdoblju ne zahtijeva promjene, no njih osmero navodi da bi u budućnosti željeli više suradnje međusobno kao i komunikaciju novim tehnologijama.

Posljednja grupa pitanja o zadovoljstvu suradnjom odnosila se na zadovoljstvo roditelja cjelokupnom prilagodbom djeteta na instituciju RIPOO. Roditeljima su postavljena sljedeća pitanja:

1. Jeste li zadovoljni prilagodbom Vašeg djeteta na dječji vrtić?
2. Čime ste najzadovoljniji, a što biste željeli unaprijediti?

Odgovore roditelja svrstali smo u sljedeće tri kategorije:

1. Trajanje prilagodbe
2. Kompetencije odgovajatelja
3. Ponašanje djeteta.

Primjeri odgovora roditelja grupiranih u kategoriju trajanje prilagodbe jesu:

„Zadovoljna sam što je to sve jako brzo prihvatio i prestao plakati. Prošlo je puno jednostavnije nego što smo mi očekivali.“ (R1)

„Jesam, zadovoljna sam. Vrlo brzo je počeo sam ulaziti na vrata, prepoznavati tete i drugu djecu, prošlo je iznad naših očekivanja.“ (R4)

„Jesam, jako sam zadovoljna. Obradovalo me što je to brzo i dobro prošlo.“ (R9)

Kompetencije odgojitelja kao objašnjenje zadovoljstva prilagodbom djeteta sadržane su u sljedećim odgovorima roditelja:

„Jesam, mislila sam da će to ići teže s obzirom da je ona dudaš, ali odlično je prošlo i tete su to super odradile.“ (R3)

„Jesam, apsolutno. Smatram da se izvrsno prilagodila. Zadovoljan sam što se tiče rada vrtića i tim dnevnim spavanjem, hranjenjem... Mi smo bili neformalni s tim, bilo gdje i bilo kako, a sada recimo kada joj stavljamo podbradak ona ga prihvaća i traži ga pogledom kad smo kod kuće, a prije ga nije htjela.“ (R5)

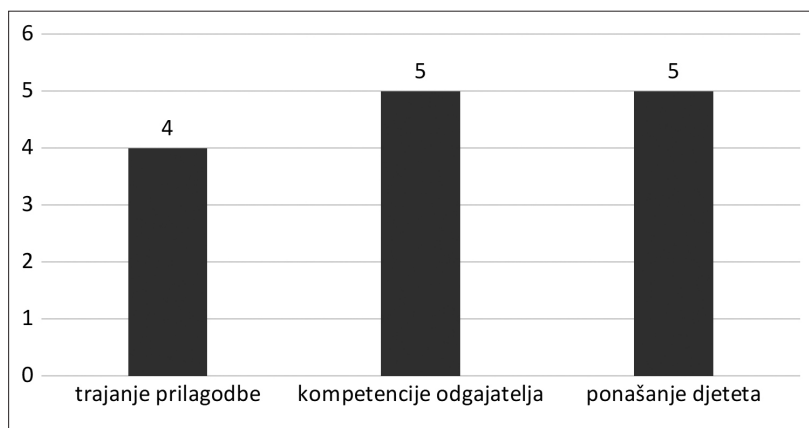
„Jesam, s osmijehom ulazi u grupu i voli ostajati. Ja sam prezadovoljna svim tetama u ovom vrtiću i procesom kako je to odradeno.“ (R6)

Primjeri odgovora roditelja koji su zadovoljni suradnjom zbog ponašanja djeteta jesu:

„Ja ne mogu reći da sam nečime nezadovoljna, zaista ne mogu. Ona doma nije imala ništa, ni poremećaj spavanja ni hranjenja, baš ništa. Tako da ne mogu reći da imam bilo što je loše. Ja sam imala razne situacije s prvim djetetom, ona je odbijala jesti, budila se noću zbog vrtića. Ako sam ju ja vodila u vrtić nije htjela mene gledat, ak' suprug obrnuto. Al' Lana ne, Lana je prošla sve okej. Evo već treće djetete mi je tu u vrtiću i baš smo jako zadovoljni svime.“ (R2)

„On je stvarno bio okej, jeo je, samo je par puta plakao, ja sam se baš ugodno iznenadila. Mislim da je razlog tome što je imao više osoba koje su ga čuvala, tako da mu je to pomoglo da ne bude puno vezan za nas.“ (R10)

U Grafikonu 4. vidljivo je da su svi roditelji zadovoljni cjelokupnim procesom prilagodbe djeteta na instituciju RIPOO te za isti navode različita objašnjenja. Četvero roditelja zadovoljno je trajanjem prilagodbe i smatra da su se njihova djeca brzo prilagodila na instituciju RIPOO, petero zadovoljstvo prilagodbom objašnjava kompetentnošću odgajatelja, a petero navodi razna djetetova ponašanja kao odgovore na zadovoljstvom prilagodbom.

Grafikon 4. Frekvencije zastupljenosti pojedinih kategorija odgovora roditelja na temu „Iskustva roditelja sa suradnjom tijekom prilagodbe djeteta na instituciju RIPOO”

Treća je tema „Iskustva roditelja s odgojno-obrazovnim radom u instituciji RI-POO”. Roditeljima je postavljeno sljedeće pitanje:

1. Smatrate li da je Vaše dijete u grupi sigurno i zaštićeno (da se o njemu primjerenom brine, da nije ugroženo i da su njegove potrebe zadovoljene)?

Njihove odgovore svrstali smo u sljedeće kategorije:

1. Potpuna sigurnost
2. Nepotpuna sigurnost.

Primjeri odgovora roditelja koji smatraju da je njihovo dijete u instituciji RIPOO potpuno sigurno jesu:

„Definitivno, definitivno. Tu ima sve. Znam da je na sigurnom, da će bit presvučena, da će jest, da će spavati.“ (R2)

„Da, ovdje da. Ovdje je super, imaju lijepe i sigurne igračke s kojima mogu puno naučiti, tete se brinu o svima njima.“ (R3)

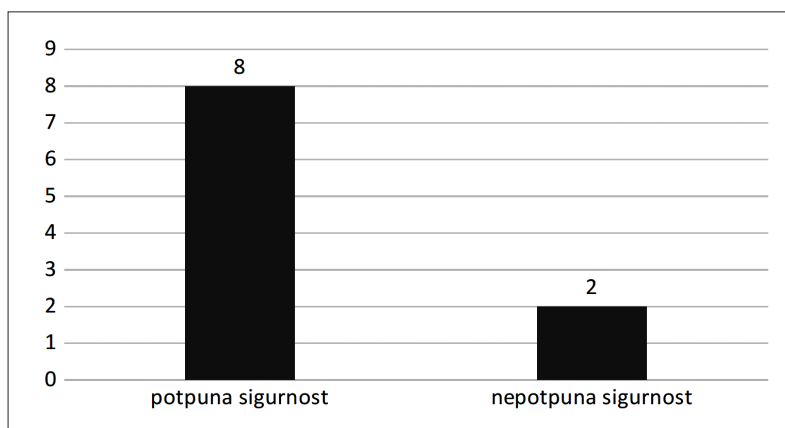
„Smatram da da. U potpunosti. S djecom ako se nešto i dogodi, to nije ništa strašno, imam razumijevanja, kad ju ja čuvam se nešto dogodi, tako da i ovdje razumijem.“ (R5)

„Mislim da je, smatram da mu je tu sasvim u redu i da se dobro osjeća. Ne mogu reći da me plaši išta, to su sve stvari koje će se u nekom trenutku pojaviti i do njih će doći, ali da je i uloga roditelja da se pozabavi oko toga.“ (R7).

Primjeri odgovora roditelja u kategoriji nepotpuna sigurnost jesu:

„Da, ali ne znam kako da to sa sigurnošću kažem kada ja nisam tu i ne mogu vidjeti i posvjedočiti. S obzirom da je dijete dobro i da napreduje i nema nikakvih problema, smatram da je dobro i sigurno, ali ne mogu garantirati.“ (R4)

„S obzirom da on nema toliko veliku grupu, smatram da je to čak okej. Po mom mišljenju, ovo je neka granica (12 djece) koju tete mogu svladat, tim više što nisu obje od starta i cijeli dan već se izmjenjuju. Smatram da je njihove sve potrebe teško zadovoljit jer je premalo teta na taj broj djece.“ (R10)

Grafikon 5. Frekvencije zastupljenosti pojedinih kategorija odgovora roditelja na temu „Iskustva roditelja s odgojno-obrazovnim radom u instituciji RIPOO”

Rezultati istraživanja prikazani u Grafikonu 5. pokazali su da osmero roditelja smatra da je njihovo dijete sigurno u instituciji RIPOO te da su sve njegove potrebe zadovoljene, no njih dvoje smatra da njihove potrebe nisu apsolutno zadovoljene i ne govore o apsolutnoj sigurnosti.

Nastavno na razgovor o sigurnosti djece u instituciji RIPOO, roditeljima su postavljena pitanja koja se odnose na izazovne odgojne situacije, odnosno koje su to situacije u kojima se dovodi u pitanje sigurnost djeteta u vrtiću. Roditeljima smo postavili sljedeće pitanje:

1. Što Vas u tom kontekstu najviše plaši?

Odgovore roditelja svrstali smo u dvije kategorije:

1. Sukobi s vršnjacima
2. Ostalo (različita očekivanja, nepoštivanje procedura, opterećenost skupina i slično).

Primjeri odgovora roditelja koje brinu sukobi s vršnjacima jesu:

„Kad vidim stariju djecu razmišljam koliko je danas teško djetinjstvo i komunikacija i kako oni jedni drugima čine loše. Vidim konstantno kako se izruguju jedni drugima. U susjedstvu sam vidjela kako se oni mali u grupici ružno odnose prema jednom koji je izostavljen sa strane i sam stoji, kako ga izazivaju i govore ružne stvari. Znala sam često sa suprugom komentirat kako će to bit teško izvest dijete na pravi put i kako će mu biti teško odrastat jer danas živimo u tom nekom vremenu gdje se svi kao bavimo odgojem, a jako puno je nasilja među djecom što jako utječe na njihov razvoj.“ (R1)

„Uvijek postoji mogućnost da netko ugrozi sigurnost mog djeteta, ali u cijelom životu postoje mogućnosti da će Vas ili Vaše dijete netko ugroziti, jel' tako? Zato smo mi tu da sve pokušamo riješiti.“ (R2)

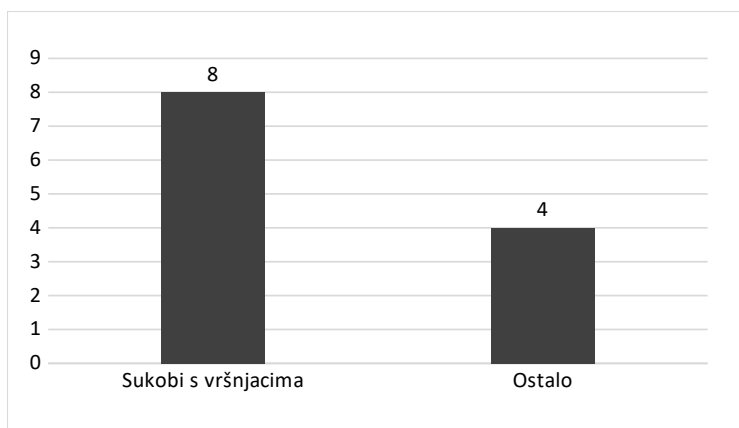
„U ovoj dobi nisu baš pretjerano da se međusobno igraju, više samostalno, ali dođu u kontakte s drugom djecom, neka djeca to rješavaju griženjem, guranjem i slično, ali to su sve nekakve prolazne faze koje teta riješi na vrijeme.“ (R7)

U kategoriju odgovora koji se odnose na ostale razloge zabrinutosti svrstani su, primjerice, sljedeći odgovori:

„Sada ih ima taman da se stignete pobrinut svakome od njih, ali da je samo malo veća grupica, tada bi već bilo li-la.“ (R3)

„Plaše me moja očekivanja jer trenutni kurikulum se ne podudara nekim mojim privatnim stavovima u odgoju, stoga bih voljela da ukoliko dođe do situacije nepoštivanja pravila ili agresivnosti u grupi da odgajateljice na vrijeme reagiraju. (...) da djeca povezuju uzrok i posljedicu. Brine me da se ne poklapamo u tom dijelu odgoja ako ja doma ne dam neke stvari, da se i ovdje to odvija na taj način i obratno.“ (R8)

„Smatram da je njihove sve potrebe teško zadovoljit jer je premalo teta na taj broj djece. Zapravo, Vi možete brinuti samo o njihovim fiziološkim potrebama, onim osnovnim. Da su svi jeli, da su presvučeni i slično. Ne možeš im se posvetit, poigrat se s njima niti ih zainteresirat za nešto jer imaš premalo vremena i sam si da bi to sve izveo. Ja bi osobno više toga htjela, vrtić nije ustanova gdje se djeca zbrinjavaju već mjesto gdje se nešto i uči, a to je u ovakvim uvjetima s toliko djece na malo teta jako teško izvedivo.“ (R10)

Grafikon 6. Frekvencije zastupljenosti pojedinih kategorija odgovora roditelja na temu „Iskustva roditelja s odgojno-obrazovnim radom u instituciji RIPOO”

Prema rezultatima prikazanim u Grafikonu 6. osmero roditelja brinu sukobi među vršnjacima, no navedeni problem nazivaju prolaznim i pronalaze razna rješenja istog. Nekolicina roditelja navodi druge situacije koje ih brinu. Četvero roditelja prepoznaje i navodi problem velikog broja djece u skupinama.

Rasprava rezultata

Cilj je ovog istraživanja analizirati iskustva roditelja djece u dobi od jedne do dvije godine u razdoblju prilagodbe njihove djece na institucionalni rani i predškolski odgoj i obrazovanje. Postavljena je hipoteza da su roditelji djece rane dobi zadovoljni procesom prilagodbe, suradnjom s djelatnicima i cjelokupnim radom institucije RIPOO jer ispunjavaju njihova očekivanja. Rezultati koje smo dobili ovim istraživanjem potvrđuju postavljenu hipotezu.

Istraživanje je pokazalo da se najviše roditelja formalno informiralo prije polaska djeteta u instituciju RIPOO kroz razgovor s matičnim odgajateljima i proučavajući stručnu literaturu, no i dalje je prisutno puno neformalnih izvora informiranosti poput neprovjerenih *web*-stranica. Rezultati istraživanja pokazali su da su roditelji ostvarili suradnju s odgojiteljima, no malo ih navodi ostvarenu suradnju sa stručnim timom, a svi koji navode temelje se na prijašnjem iskustvu sa starijom djecom. Ti rezultati upućuju na potrebu formiranja suradnje roditelja i stručnog tima od najranije dobi djeteta. Većina roditelja prepoznaje važnost suradnje odgojitelja i roditelja, kao i roditelja međusobno te da ista doprinosi djetetovom razvoju, što navode i mnogi autori (Milanović, 2014; Rege i Almeida, 2013; Visković i Višnjić-Jevtić, 2018;

Wilson, 2016). Također, vidljivo je da su oblici suradnje u ovom periodu siromašni jer roditelji navode potrebu za više komunikacije i suradnje među roditeljima kao i komunikaciju novim tehnologijama. Roditelji nemaju informacije o raznim oblicima i načinima suradnje, stoga bi ih trebalo dodatno educirati o postojećima i dobrobiti koje partnerstvo nosi (Gluščić i Pustaj, 2008; Ljubetić, 2013; Ward, 2013).

Mnogi autori navode da kvaliteta suradnje i razina partnerskih odnosa odgojno-obrazovnih djelatnika i obitelji uvelike doprinosi procesu prilagodbe djeteta na instituciju RIPOO čija kvaliteta doprinosi aktualnoj i dugoročnoj dobrobiti djece što je vidljivo i u rezultatima ovog istraživanja (Ahtola, Björn, Turner i Poikonen, 2016; Visković i Višnjić-Jevtić, 2019). Aktivno uključivanje obitelji u život i rad institucije RIPOO u vidu zajedničkih radionica djece i odraslih, kontinuiranog informiranja roditelja o promjenama i stanju djeteta u skupini, posjet roditelja skupini kao i skupine roditeljevom radnom mjestu i mnogi drugi načini suradnje osnova su za stvaranje partnerskih odnosa u kojima roditelji osjećaju stvarnu prihvaćenost i uvažavanje. Takav odnos dovodi do zajedničkog stvaranja konteksta institucije RIPOO usmjerenog cjelokupnom razvoju djeteta (Gabud, 2016; Milanović 2014; Višnjić-Jevtić, 2018; Ward, 2013; Wilson, 2016). Iz rezultata istraživanja vidljivo je da roditelji uglavnom smatraju da je njihovo dijete u instituciji RIPOO potpuno sigurno i da su sve njegove potrebe zbrinute, a kao situacije koje ih najviše brinu navode sukobe s vršnjacima i velik broj djece u skupinama. Članak 22. Državnog pedagoškog standarda (2008) navodi da u odgojno-obrazovnoj skupini djece redovitog programa u dobi od 13 do 18 mjeseci može biti najviše osmero djece, a u dobi od 19 do 24 mjeseca njih dvanaest.

Većina roditelja ovog istraživanja prepoznala je dječji vrtić kao instituciju gdje se djeci pruža briga i skrb, no samo je jedan roditelj naveo važnost odgojno-obrazovne funkcije institucije RIPOO. Prema istraživanju Pavlović Breneselović (2015) najveći broj djece (44 %) navodi učenje kao razlog odlaska u vrtić, dok njih 38 % kao razlog navodi čuvanje. Isto istraživanje je pokazalo da djeca razumiju važnost odgojno-obrazovne uloge institucije RIPOO, dok ju većina roditelja ovog istraživanja nije prepoznala. Institucionalizacija djece pokazala se korisnom radi dobrobiti tržišne ekonomije, odnosno zaposlenosti roditelja i radi dobrobiti djece u stručnom organiziranom odgojno-obrazovnom procesu kao prediktoru budućih postignuća (Visković i Višnjić-Jevtić, 2019), no ovim istraživanjem pokazala se slaba osviještenost roditelja o odgojno-obrazovnoj funkciji institucije RIPOO. Djelatnici institucije RIPOO, u daljnjem bi radu trebali pridavati više pozornosti osvještavanju važnosti navedene funkcije kao i njenom ostvarenju.

Zaključak

Rezultati istraživanja prikazanoga u ovome radu upućuju na potrebu intenziviranja stručnih aktivnosti institucija RIPOO usmjerenih na suradnju s roditeljima i na potrebu unapređivanja uvjeta u kojima se odvija prilagodba djeteta na institucijski odgoj. Iako roditelji ne iskazuju nezadovoljstvo, poznavatelji odgojno-obrazovnoga procesa prepoznaju slabosti sustava RIPOO. One se prije svega ogledaju u razmjernoj nezainteresiranosti roditelja na suradnju s djelatnicima institucije i u upućivanju na nemogućnost odgojitelja da se posveti pojedinom djetetu, s obzirom na brojnost djece u odgojnim skupinama.

Danas je opće poznato da se ulaganjima u kvalitetan RIPOO postižu brojni povoljni razvojni ishodi za pojedince i društvo u cjelini. Budući da se Republika Hrvatska kao članica Europske unije opredijelila za poštivanje europskih obrazovnih politika, očekuje se provedba preporuka Europske unije (Council Recommendation of 22 May 2019 on High-Quality Early Childhood Education and Care Systems). U dokumentu se jasno navodi da samo visokokvalitetni odgojno-obrazovni procesi mogu doprinijeti cjelokupnom razvoju djece, a suradnja djelatnika institucije RIPOO s obiteljima jedna je od ključnih strategija uključivanja djece u društvo uz afirmaciju društvenih vrijednosti. Dokument ujedno naglašava da je ulaganje u RIPOO isplativo samo ako doprinosi njegovoj kvaliteti, dostupnosti, priuštivosti i inkluzivnosti te poziva nacionalne vlade na dodatna ulaganja u sustav.

Prema tome, RIPOO iziskuje poboljšanja modaliteta i sadržaja suradnje s obiteljima djece (npr. radionice, druženja, sudjelovanje roditelja u kurikulumu, korištenje novih tehnologija u komunikaciji s roditeljima i dr.), ali i osiguravanje uvjeta za poštivanje pedagoških standarda kako bi se omogućio individualiziran pristup odgoju djece.

Na kraju je važno ukazati na ograničenja provedenoga istraživanja. Budući da je istraživač bio ujedno i odgajatelj u navedenoj odgojno-obrazovnoj skupini, postoji mogućnost da roditelji nisu 100 % iskreno odgovarali na pitanja. Nadalje, istraživanje se provodilo na početku pedagoške godine, odmah nakon procesa prilagodbe djece u instituciji RIPOO, stoga mnogi planirani oblici suradnje još nisu ostvareni, odnosno roditelji nisu upoznati s većinom pa se nisu mogli ni osvrnuti na njih. Uz to, na istraživanje su pristali roditelji koji surađuju s institucijom RIPOO, dok roditelji s oskudnijim iskustvima ovim istraživanjem nisu obuhvaćeni. Iz tog razloga rezultate ovog istraživanja ne treba generalizirati i tumačiti ih u kvantitativnom, već u kvalitativnom kontekstu. Međutim, radi se o jednom od rijetkih istraživanja ove teme u hrvatskom kontekstu i u tome je sadržana osnovna vrijednost ovog rada.

Literatura

- Ahtola, A., Björn, P.M., Turunen, T., Poikonen, P.L., Kontoniemi, M., Lerkkanen, M.K. i Nurmi, J.E. (2016). The concordance between teachers' and parents' perceptions of school transition practices: A solid base for the future. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 60(2), 168-181. DOI: 10.1080/00313831.2014.996598
- Berk, L. E. (2008). *Psihologija cjeloživotnog razvoja*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
- Bleach, J. (2015). Supporting Parents. U: M. Reed i R. Walker (Ur.) *A Critical Companion to Early Childhood*, 228-239. Los Angeles, London, New Delhi, Singapore, Washington DC: SAGE.
- Došen-Dobud, A. (2004). *S djecom u jaslicama*. Zagreb: Alineja.
- Državni pedagoški standardi (2008). Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa.
- Epstein, J. L. (2013). Ready or not? Preparing future educators for school, family, and community partnerships. *Teaching Education*, 24(2), 115-118.
- European Union (2019). *Council Recommendation of 22 May 2019 on High-Quality Early Childhood Education and Care Systems* (2019/C 189/02), Official Journal of the European Union, C 189/4, preuzeto s: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019H0605\(01\) \(24. 9. 2020.\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019H0605(01) (24. 9. 2020.)).
- Gabud, A. (2016). Suvremeni modaliteti partnerstva obitelji i predškolske ustanove. U V. Mlinarević, T. Vonta i T. Borovac (Ur.) *Rani i predškolski odgoj i obrazovanje – izazovi i perspektive: zbornik radova*, 143-148. Osijek: Dječji vrtić Osijek, Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta J.J. Strossmayera u Osijeku.
- Gluščić, J. i Pustaj, M. (2008). *Roditelj, dijete, odgojitelj...: priručnik za roditelje i odgojitelje*. Jastrebarsko: vlastita naklada
- Government of South Australia. *Department for Education. Curriculum and teaching*. [https://www.education.sa.gov.au/teaching/curriculum-and-teaching/curriculum-early-years/learning-together \(15.12.2019.\)](https://www.education.sa.gov.au/teaching/curriculum-and-teaching/curriculum-early-years/learning-together (15.12.2019.)).
- Granata, A., Mejri, O. i Rizzi, F. (2016). Family-School Relationship in the Italian Infant Schools: not only a matter of cultural diversity. *Springer Plus*, 5(1), 1874.
- Kultti, A. i Pramling Samuelsson, I. (2016). Investing in home-preschool collaboration for understanding social worlds of multilingual children. *Journal of Early Childhood Education Research*, 5(1), 69-91.
- Ljubetić, M. (2009). *Vrtić po mjeri djeteta: kako procjenjivati kvalitetu u ustanovi ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja: priručnik za odgojitelje i roditelje*. Zagreb: Školske novine.
- Ljubetić, M. (2013). *Od suradnje do partnerstva obitelji, odgojno-obrazovne ustanove i zajednice*. Split: Element.
- Maleš, D. (2015). Partnerstvom obitelji i škole do uspješnog odgojno-obrazovnog rada. U: S. Opić, V. Bilić i M. Jurčić (Ur.) *Odgoj u školi*, 45-74. Zagreb: Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
- Mašković, T., Droždan, D., Sokač, M. i Josić, M. (2018). *Od jaslica do škole: vodič za lakši proces prilagodbe na jaslice, vrtić i školu*. Zagreb: Martina Sokač.
- Milanović, M. i sur. (2014). *Pomozimo im rasti: priručnik za partnerstvo odgojitelja i roditelja*. Zagreb: Golden marketing-Tehnička knjiga.

- Milanović, M., Bouillet, D., Miljević-Ridički, R. i Pavin Ivanec, T. (2015a). *RESCUR: Na valovima – kurikulum otpornosti za predškolsku i osnovnoškolsku dob. Priručnik za odgojitelje*. Zagreb: Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
- Milanović, M., Bouillet, D., Miljević-Ridički, R. i Pavin Ivanec, T. (2015b). *RESCUR: Na valovima – kurikulum otpornosti za predškolsku i osnovnoškolsku dob. Priručnik za roditelje*. Zagreb: Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
- Milanović, M., Stričević, I., Maleš, D. i Sekulić – Majurec, A. (2000). *Skrb za dijete i poticanje ranog razvoja djeteta u Republici Hrvatskoj*. Zagreb: Targa.
- Ministry of business, innovation & employment. <https://www.newzealandnow.govt.nz/living-in-nz/education/childcare-preschool> (15.12.2019.).
- Murray, E., McFarland-Piazza, L., Harrison, L. J. (2015). Changing patterns of parentteacher communication and parent involvement from preschool to school. *Early Child Development and Care*, 185(7), 1031-1052.
- Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje. Narodne novine 5/2015.
- National Council for Curriculum and Assessment. <https://curriculumonline.ie/Early-Childhood/> (15.12.2019.).
- Pavlović Breneselović, D. (2015). *Gde stanuje kvalitet. Istraživanje sa decom prakse dečjeg vrtića*. Beograd: Institut za pedagogiju i andragogiju Filozofski fakultet Univerziteta u Beogradu.
- Pećnik, N. i Starc, B. (2010). *Roditeljstvo u najboljem interesu djeteta i podrška roditeljima najmlađe djece*. Zagreb: Ured UNICEF-a za Hrvatsku.
- Pećnik, N., Babić, Z., Dobrotić, I., Grgurić, J., Ljubešić, M., Pribela-Hodap, S. (2013). *Kako roditelji i zajednice brinu o djeci najmlađe dobi u Hrvatskoj*. Zagreb: Ured UNICEF-a za Hrvatsku.
- Petrović-Sočo, B. (2007). *Kontekst ustanove za rani odgoj i obrazovanje – holistički pristup*. Zagreb: Mali profesor.
- Rege, K. P. i Almeida, N. (2013). Effective communication facilitates parenting with parents: perception of supervisors and teachers at preschool and primary school levels. *OIDA International Journal of Sustainable Development*, 6(7), 53-70.
- Slunjski, E. (2006). *Stvaranje predškolskog kurikuluma u vrtiću-organizaciji koja uči*. Zagreb: Mali profesor.
- Sollars, V. (2016). Parent's expectations about early years services. *Early Years*. DOI: 10.1080/09575146.2016.1154507
- Starc, B., Čudina Obradović, M., Pleša, A., Profaca, B. i Letica, M. (2004). *Osobine i psihološki uvjeti razvoja djeteta predškolske dobi: priručnik za odgojitelje, roditelje i sve koji odgajaju djecu predškolske dobi*. Zagreb: Golden marketing-Tehnička knjiga.
- Stokes Szanton, E. (2005). *Kurikulum za jaslice: razvojno-primjereni program za djecu od rođenja do 3 godine*. Zagreb: Tiskara Zelina d.d.
- Tankersley, D., Brajković, S., Handžar, S., Rimkiene, R., Sabaliauskiene, R., Trikić, Z. i Vonta, T. (2012) *Teorija u praksi: Priručnik za profesionalni razvoj odgojitelja*. Zagreb: Pučko otvoreno učilište Korak po korak.
- Visković, I. (2018). Transition Processes from Kindergarten to Primary School. *Croatian Journal of Education*, 20(3), 51-75.
- Visković, I. i Višnjić-Jevtić, A. (2019). *Je li važnije putovati ili stići!? Prijelazi djece rane i predškolske dobi iz obitelji u odgojno-obrazovne institucije*. Zagreb: Alfa.

- Višnjić-Jevtić, A. (2018). Suradnički odnosi odgajatelja i roditelja kao pretpostavka razvoja kulture zajednica odrastanja. U: A. Višnjić Jevtić, I. Visković (Eds.) *Izazovi suradnje: razvoj profesionalnih kompetencija odgojitelja za suradnju i partnerstvo s roditeljima*, 77-110. Zagreb: Alfa.
- Ward, U. (2013). *Working with Parents in the Early Years, Secon Edition*. London: Learning Matters, Sage Publications Inc.
- Wilson, T. (2016). *Working with Parents, Carers and Families in the Early Years*. Oxon, New York: Routledge.
- Zažigina, M. (2010). *Što roditelji ne bi trebali činiti, a svejedno čine*. Zagreb: Planet Zoe d.o.o.

Initial experiences of parents of young children with institutional early and preschool education

Abstract

The first days of attending the early and preschool upbringing and education institution represent an important period for each child. The process and content of the adjustment to this depend on the child's age, temperament, and attachment style as well as early social experiences and experiences with separation (Mašković, Droždan, Sokač and Josić, 2018; Starc, Visković and Višnjić-Jevtić, 2019 and others). In this paper we analyse the experiences of parents of children between the ages of one and two during the period of a child's adjustment to institutional early and preschool education and upbringing. A qualitative method was applied (n = 10 parents). By applying a semi-structured interview, the hypothesis has been confirmed that the parents of young children are content with the adjustment process, collaboration with the staff and the entire work of the early and preschool upbringing and education institution because their expectations had been met. It was shown that the forms of collaboration with parents in the period of the child's adjustment to the early and preschool upbringing and education institution are tenuous and that the early and preschool upbringing and education institution staff should pay more attention to raising awareness of the importance of collaboration with parents in their work.

Key words: adjustment, collaboration with parents, nursery, qualitative research